

K ORGANIZACI ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ NÁSILNÉHO PŘECHODU VODNÍCH PŘEKÁŽEK DIVIZÍ Z CHODU

Každý vodní tok, který omezuje pohyb vojsk na bojišti, se nutně stává překážkou. Pokud je vodní překážka využívána současně jako výhodná čára pro organizaci obrany, bude vždy zesilována různými opatřeními, především ženijními zátarasy. Proto útočící divize bude nucena při plnění bojového úkolu a v souladu s ustanovením předpisu Všeob-R-1, čl. 166 a 167 organizovat současně i násilný přechod vodních překážek. Jeho organizace v útoku divize tedy nebude výjimkou, ale pravidlem.

Na organizaci a uskutečnění násilného přechodu vodní překážky divize, včetně ženijního zabezpečení, bude mít zejména vliv:

- stanovený bojový úkol,
- charakter vodní překážky a terénu na přístupech k ní,
- charakter obrany nepřítele na přístupech k vodní překážce a na ní.

K nejvýznamnějším opatřením přípravy k násilnému přechodu předem nastaveného odřadu a útvarů prvního sledu divize je získat čas a pokud to bude možné úplné zprávy o konkrétním charakteru vodní překážky (především její šířku, hloubku a rychlost proudu), ale zejména o slabých místech v obraně nepřítele na vodní překážce. K tomu je nutné včas organizovat a vyslat

průzkum a jednotky určené pro zřízení přepravišť. Tím se vytvoří optimální podmínky pro včasné a plynulé zahájení přepravy jednotek prvního sledu, dále přepravy dalších sledů a tak předpoklady k rozvinutí útoku na protilehlém břehu.

Splnění celkového úkolu divize při násilném přechodu vodní překážky může do značné míry ovlivnit důsledně organizované ženijní zabezpečení.

Ženijní zabezpečení násilného přechodu vodní překážky z chodu je nedílnou součástí organizace ženijního zabezpečení útoku divize. Uskutečňuje se na základě rozhodnutí velitele divize a upřesňuje při přibližování vojsk k vodní překážce.

Cílem ženijního zabezpečení násilného přechodu vodní překážky z chodu je:

- dosáhnout překvapivosti,
- zajistit plynulou přepravu,
- zabezpečit boj divize na protilehlém břehu.

Ženijní zabezpečení násilného přechodu vodních překážek z chodu zahrnuje:

- ženijní průzkum vodní překážky, terénu a nepřítele na přístupech k vodní překážce,
- úpravu cest, zabezpečení přesunu a manévru útvarů divize a přepravními prostředky k vodní překážce,

— zřizování průchodů v ženijních zá-
rasech všeho druhu, v rozrušeném terénu
a překážkách na přístupech k vodní pře-
kážce, na březích a ve vodě,

— zřizování a udržování přepravišť a
manévr přepravními prostředky,

— zřizování ženijních zátarasů k ochra-
ně přepravišť a při odrazení protitěči ne-
přítele,

— budování ochranných staveb při upev-
ňování dobytého terénu na protilehlém
břehu,

— ženijní opatření při odstraňování ná-
sledků po napadení přepravišť ZHN ne-
přítelem,

— ženijní opatření k maskování přepra-
višť a činnosti vojsk,

— ženijní opatření v rámci pořádkové,
záchranné a vyprošťovací služby.

Z tohoto výpočtu úkolů a opatření že-
nijního zabezpečení a v souladu s průbě-
hem útoku divize se tato a další opatření
organizačního charakteru budou realizo-
vat:

— v průběhu boje divize na přístupech
k vodní překážce,

— při boji o vodní překážku a při za-
hájení násilného přechodu,

— při rozvíjení útoku divize na proti-
lehlém břehu.

**Obsahem ženijního zabezpečení boje di-
vize na přístupech k vodní překážce je**
průběžné plnění ženijního zabezpečení při
rozvíjení útoku divize (pronásledování)
s tím, že stále naléhavěji vystupují úkoly,
které bezprostředně budou souviset s pří-
pravou a uskutečněním násilného přechodu.
Především bude nutné organizovat a
plnit tyto úkoly:

— průzkum vodní překážky, charakteru
obranu nepřítele a terénu na přístupech
k vodní překážce a na ní,

— úpravu cest k zabezpečení přesunu
útvárů (jednotek) do blízkosti vodní pře-
kážky a k přepravištím,

— včasné přidělení a začlenění ženij-
ních jednotek a přepravních prostředků
do bojových sestav pluků prvního sledu,
předsunutých odřadů (PO) a taktického
vzdušného výsadku (TVV) divize.

S ohledem na charakter terénu, k zabrá-
nění hromadění vojsk a k **organizovanému**
přesunu útvárů divize k vodní překážce se
určují:

— výchozí čára k přepravě,

— prostory

● utěsnění tanků a nasednutí na pla-
vidlové přepravní prostředky,

● pro druhé sledy pluků a divize,

● palebných postavení,

● soustředění přepravních prostředků,

— kontrolní propouštěcí místa a další.

Tyto prostory je nutné vybírat tam, kde
jsou dobré ochranné a maskovací vlast-
nosti a procházejí jimi výkonné příčné sil-
nice, které umožní rychlý manévr podél
vodní překážky.

K zabezpečení organizovaného zahájení
násilného přechodu jednotkami prvního
sledu a v souladu s ustanovením čl. 184
předpisu Všeob-R-1 je nutné k určené době
(„Č“) udělat:

— ženijní průzkum míst pro zřízení pře-
pravišť, na základě údajů získaných voj-
skovým průzkumem,

— úpravu břehů pro jezd do vodní pře-
kážky,

— průchody v minových polích nepříte-
le na březích a ve vodě.

Tato opatření organizují velitelé praporů
prvního sledu a uskutečňují je vycvičené
vševojskové a přidělené ženijní jednotky
v průběhu palebné přípravy a pod ochra-
nou vyčleněných palebných prostředků pro
přímou střelbu. **Ženijní průzkum pro zříze-
ní přepravišť** ze ženijních přepravních pro-
středků organizují velitelé jednotek ženij-
ního vojska.

Úprava cest k přesunu útvárů a přepra-
vních prostředků k vodní překážce je za-
bezpečena odtařovacími skupinami (OSk)
praporů prvního sledu, OZP pluků a divize.
K zabezpečení manévru podél vodní pře-
kážky se postupně upravují [s využitím
silnic] i **příčné cesty** na úrovni:

— kontrolních propouštěcích míst (KPM)
ve vzdálenosti 1 až 3 km od vodní pře-
kážky,

— prostorů utěsnění tanků a výchozích
prostorů druhých sledů pluků prvního sle-
du divize, ve vzdálenosti 5 až 8 km,

— výchozího prostoru druhého sledu di-
vize (15 až 20 km).

Za úpravu cest od KPM k přepravišti až
po nejbližší příčnou cestu na protilehlém
břehu odpovídají správci přepravišť.

K neméně důležitým opatřením pro za-
hájení násilného přechodu jednotkami pr-
vního sledu a k dalšímu narůstání tempa
přepravy jednotek (útvárů) divize je **včas-
né přidělení ženijních jednotek a přepra-
vních prostředků** předsunutému odřadu, po-
případě TVV divize a plukům prvního sle-
du. Dále jde o **organizované začlenění pře-
pravních prostředků** a jednotek ženijního
vojska do bojových sestav pluků prvního
sledu velmi nutných pro včasné zřízení
divizních přepravišť.

Počty a druhy přepravišť v úseku násil-
ného přechodu divize **závisí** na:

— počtu a druhu přepravních prostřed-
ků, které má divize k dispozici,

— organizací a vybavení divize plovou-
cí bojovou technikou,

— charakteru vodní překážky a množství vhodných míst pro zřizování přepravišť (stav břehů a dna, rozsah zatrasení apod.),

— bojové sestavě divize.

Při plánování útoku, při němž se počítá s násilným přechodem vodní překážky z chodu, musí štáb divize přijmout včas taková opatření, aby násilný přechod i přeprava probíhaly organizovaně, rychle, plynule a aby nedošlo k celkovému snížení tempa útoku při jeho rozvíjení na protilehlém břehu. To vyžaduje na štábu divize organizovat přepravu tak, aby hlavní síly předsumutého odřadu a pluků prvního sledu ukončily přepravu přes úzké a střední vodní překážky za 2 až 2,5 hodiny a celá divize za 5 až 6 hodin. K zabezpečení tohoto požadavku je nutné zřídít a udržovat v úseku násilného přechodu divize dostatečný počet přepravišť různého určení.

V úsecích násilného přechodu praporů prvního sledu je nutné zřídít **jedno plavidlové přepraviště (BVP, OT) na rotu**, tj. v rámci pluku (dva mspr v prvním sledu) celkem **4 přepraviště**.

Při velkém zatrasení vodní překážky, nedostatku vhodných míst pro zřízení přepravišť a při větších nárocích na úpravu vjezdů je žádoucí zajistit alespoň jedno přepraviště. Pro ostatní (neplovoucí) techniku do celkové hmotnosti 10 t lze v úsecích násilného přechodu praporů zřizovat plavidlová přepraviště z přidělených pásových obojživelných transportérů (pot) v počtu alespoň jedno na prapor a v místech některé z předchozí plavidlové přepravy (BVP, OT). Tím lze zabezpečit pohotovost tohoto přepraviště zhruba do 20 minut.

Pro bojovou a automobilní techniku c hmotnosti nad 10 t, především pro tanky, se musí včas zřídít:

— **přívozová přepraviště** z pásových samohybných soulodí (psa) nebo z pontonové mostové soupravy (PMS) v počtu jedno na mspr a až dvě na tpr; k jejich zřizování je vhodné rovněž využívat uskutečněných opatření na plavidlových přepravištích a tak dosáhnout pohotovosti u přepraviště z pss do 15 minut a z PMS nejpozději za 20 až 30 minut;

— **pro tanky přepraviště** pro hluboké brodění; při hloubce vody od 2 do 5 m **podvodní** v počtu jedno na tpr s pohotovostí od 30 minut (hluboké brodění) a až do 90 minut (podle hloubky vody a sklonu břehů) pro podvodní přepraviště.

K přepravě větší části dělostřelectva, druhého sledu, míst velení, záloh a týlu divize se **zřizují 1 až 2 mostová přepraviště** s pohotovostí ne zpravidla dříve, než za 60 minut od zahájení násilného přechodu.

Při násilném přechodu vodních překážek širokých zhruba 50 m lze využít pro zřízení mostových přepravišť soupravy mostních automobilů (AM 50) v počtu po jedné od ženijních rot (msp) a od ženijní komunikační roty (žpr) divize.

Vycházíme-li z toho, že násilný přechod vodních překážek nemá snižovat tempo útoku, potom **divize svými organickými** přepravními prostředky (½ PMS, 3 pss, 10 pot) je schopna zabezpečit přepravu v požadovaném tempu při překonávání vodních překážek širokých do 100 až 110 m.

Při násilném přechodu širších vodních překážek a v závislosti na úkolu divize mohou být přiděleny, z kompletu ženijního vojska armády, další přepravní prostředky v síle pontonové roty až praporu a tankové divizi až rotě pásových samohybných soulodí (GSP 55).

Možné varianty potřeby přepravišť v úseku násilného přechodu divize jsou uvedeny v tabulce.

K ženijnímu zabezpečení boje a násilného přechodu střední vodní překážky je nutné **předsumutému odřadu a plukům prvního sledu** divize včas přidělit:

- asi dvě ženijní čety,
- jedno až dvě družstva průzkumu a ničení JM,
- jedno až dvě družstva pot (PTS 10),
- jedno ženijní průzkumné družstvo až četu pss (nebo ponč),
- jednu ženijní odminovací četu pro zřizování průchodů v minových polích nepříteli.

Ke splnění náročnějších úkolů ženijního zabezpečení TVV plánovaného k vysazení na vodní překážku bude třeba vyčlenit až ženijní četu se ženijní municí, popřípadě i družstvo průzkumu a ničení jaderných min.

Po zahájení násilného přechodu jednotkami prvního sledu a v souladu s vývojem situace na protilehlém břehu se postupně **zřizují přepraviště z přepravních prostředků ženijního vojska**, popřípadě podvodní přepraviště pro tanky.

Hlavním úkolem ženijního zabezpečení bude zabezpečit plynulou a organizovanou přepravu vojsk. Přeprava vojsk se uskutečňuje pak podle předem zpracovaného (upřesněného) **grafikonu násilného přechodu**.

Přepravu jednotek a útvarů divize řídí správce úseku násilného přechodu a náčelník ženijní služby divize. K výkonu pořádkové služby se určují **pořádkové orgány** jak pro úseky násilného přechodu pluků (PO), tak i pro divizní přepraviště. Organizují se také kontrolní propouštěcí místa

Tabulka

Šířka vodní překážky	Druh a počet přepravišť				
	plavidlová		podvodní	přívozová	mostová
	BVP (OT)	PTS 10			
Úzká 50 m	12 ¹⁾	—	—	3 ¹⁾	až 3 (AM 50) 2 (PMS)
100 m	12	6	až 3	4 až 6 ²⁾	2 přidělit ponr
Střední 150 m	12	6	až 3	4 až 6 ²⁾	2 přidělit ponpr
250 m	6	6	až 3	6 ³⁾	1 přidělit ponpr
Široká (do 600 m)	6	3	až 3 ²⁾	5 až 6 ³⁾	až 1 přidělit ponpr
Velká (nad 600 m)	6	3	až 3 ²⁾	4 až 5	až 1 přidělit ponpr

Poznámka:

1) Na mělké vodní překážce budou zřizována u jednotek prvního sledu brodová přepraviště.

2) Při maximální hloubce vody do 5 m.

3) Pro zabezpečení přepravy tanků nebo po přechodu z mostové na přívozovou přepravu.

V tabulce je uvažováno o sestavě msd se třemi pluky v prvním sledu.

a stanoviště pro regulaci pohybu útvarů z určených prostorů k přepravištím. Za pořádkovou službu na přepravištích, od kontrolních propouštěcích míst až po nejbližší příčnou cestu na protilehlém břehu, odpovídají správci přepravišť.

Náčelník ženijní služby divize (NŽS) se bezprostředně podílí na řízení přepravy, dále usměrňuje činnost ženijních jednotek při udržování přepravišť a organizuje opatření při narušení přepravy k její obnově.

K zabezpečení ochrany přepravy (zejména mostových přepravišť), v souladu s předpokládaným tempem útoku na protilehlém břehu, je nutné plánovat již v grafikonu přepravy přerušení provozu na nich. Podle vývoje bojové situace bude nutné přecházet na určitou dobu na přívozovou přepravu, nebo vést manévry mostem do záložního místa.

Štáb divize předem organizuje **záchrannou a vyprošťovací službu**. Záchrana osob a vyprošťování techniky na přepravištích se zabezpečuje silami a prostředky přepravujících se útvarů v součinnosti s ženijními

jednotkami, které přepraviště udržují. U mostových přepravišť se rozvíjejí obvaziště.

Ženijní zabezpečení boje při rozvíjení útoku divize na protilehlém břehu zahrnuje:

- ženijní zabezpečení plynulé přepravy vojsk až do ukončení přepravy celé divize,
- manévry ženijními zátarasy k přehrazení protiztečí nepřítelů a k ochraně přepravišť,

- úpravy a udržování cest k přepravištím a k zabezpečení přesunu vojsk při rozvíjení útoku na protilehlém břehu,

- ženijní zabezpečení zasazení druhého sledu do boje a další úkoly, které vyplývají z celkového úkolu divize.

K tomu je nutné organizovat i odpovídající manévry ženijními silami a jejich včasnou přepravu. Ženijní jednotky plánované k ženijnímu zabezpečení boje pro druhý sled divize se přidělují nejpozději do zahájení přesunu a přepravují se na určených přepravištích a v jeho sestavě.

Pohyblivý odřad zatarasovací divize se přepravuje za PTZ divize po přepravě hlavních sil pluků prvního sledu.

Odřad k zabezpečení pohybu divize se přepravuje po mostovém přepravišti nejpozději před zahájením přesunu druhého sledu k přepravě.

Do ženijní zálohy se postupně soustřeďují uvolněné jednotky a přepravní prostředky ženijního vojska. **Ženijní záloha** kromě jednotek k zabezpečení přepravy se přepravuje zpravidla po mostovém přepravišti zhruba v druhé polovině plánované doby přepravy divize (za Č+3 až 4 h).

V článku jsem se úmyslně nevyjádřil ke všem problémům, které mohou ovlivnit organizaci ženijního zabezpečení a vlastního násilného přechodu vodních překážek divize z chodu.

Cílem bylo ukázat vliv charakteru předpokládaného útoku divize s následným usku-tečněním násilného přechodu vodní překážky z chodu na organizaci, plnění úkolů a opatření ženijního zabezpečení. Současně tím zdůraznit i nutnost trvalé součinnosti na štábu divize při plánování boje, ale zejména při velení jednotkám před násilným přechodem a v jeho průběhu k udržení vysokého tempa útoku.